

8 γραφον παρασταίνει, διὰ τὸ ὁποῖον διορίζεται συνεπίτροπος μετὰ τοῦ κυρίου
9 Λούη Βρέστη εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὅταν ἔμελλε νὰ θεωρηθῇ εἰς σίφ-
10 νον.

11 Πιστοποιεῖ τοῦτο καὶ ἡ ἄμεσος σύστασις τῆς ὑποθέσεως παρὰ τοῦ ἐξοχω-
12 τάτου Ἀμιλιων πρὸς τὸν Κ. Μαυροκορδατον. τὸ Ὑπουργεῖον λοιπόν, χωρὶς
13 κἀμμίαν ὑποψίαν, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν νὰ ἐξακολουθή-
14 σῃ τὴν ὑπόθεσιν, γνωρίζουσα πληρεξούσιον τὸν Κ. πάον καὶ ἂν ἦναι ἀνάγ-
15 κη περισσοτέρας πληροφορίας, δίδομεν ἐκ μέρους μας κάθε πίστιν,
16 ἐγγυούμενοι ἐάν τις φανῇ ἀπάτη ἐκ μέρους τοῦ κυρίου πάου, ἀναγνω-
17 ριζομένου παρ' ἡμῶν ὡς ἐπιτρόπου τῆς τε μητρὸς καὶ ἀδελφοῦ του.
18 ἐν Ναυπ(λίῳ) τῇ 31: αὐγούστιον 1825

19 ὁ παραστάτης τῆς Ἐπαρχίας
20 Σίφ(νου) Ν. Χρυσόγελος

21 ὁ παραστάτης Κέω
22 Ἰωάν(νης) Πάγκαλος

2^α Χ. 23 Ἀριθ.: 2023 ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ
24 ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2: Σεπτεμβρίου 1825
25 ὁ Γ. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης
3^η Χ. 26 (Τ.Σ.) Μ. Βερνάρδος

72

Ἄδεια πρὸς εἰσπραξιν χρημάτων

1776, Ἰουλίου 12
Σίφνος

Ἡ Κατερινιώ σύζυγος τοῦ μακαρίτου Νικολάου Γρυπάρη παρέχει τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸν πρόγονόν της Ἀντώνιον νὰ εἰσπράξῃ ἀπὸ τὸν Παπαδημήτην Ἀνδριώτην ὁλόκληρον τὸ χρηματικὸν ποσὸν ἐκ λογαριασμοῦ, ὃν εἶχε μαζί του ὁ μακαρίτης πατήρ του καὶ ἐξ αὐτοῦ διακόσια πενήνκοντα γρόσια, ἅτινα τῷ ἀνήκουν ἐκ περιουσίας τῆς μητρὸς του, νὰ κρατήσῃ δι' ἑαυτόν, τὸ ὑπόλοιπον δὲ νὰ διανείμῃ κατ' ἀναλογίαν εἰς τοὺς ὑπολοίπους ἀδελφούς του. Εἰς ἔνδειξιν δὲ καὶ ἀσφάλειαν συνετάχθη τὸ παρόν, ὅπερ ὑπογράφουν ἀξιόπιστοι μάρτυρες.

Τὸ παρόν ἐγγραφον μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Νικόλαος, ὁ ἐνίοτε καλούμενος καὶ Νικολὸς Γρυπάρης, ἐν ἔτει 1776 δὲν ζῇ πλέον. Οὗτος ἦτο ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κλάδου τῆς οἰκογενείας Γρυπάρη, εἰς ὃν ἀφορᾷ τὸ δημοσιευόμενον ἀρχεῖον. Μαρτυρεῖ ἐπίσης ὅτι οὗτος εἶχεν

ἔλθει εἰς γάμον δις καὶ ὅτι εἰς δεύτερον γάμον εἶχε λάβει ὡς σύζυγον τὴν Κατερινιώ, ἀγνώστου ἐπωνύμου. Προσέτι ὅτι ὁ Ἀντώνιος, ὅστις εἶχε λάβει ὡς σύζυγον τὴν ἀγνώστου ἐπίσης ἐπωνύμου Μαρίαν καὶ ἐν ἔτει 1792 δὲν εὐρίσκετο πλέον ἐν τῇ ζωῇ, ἦτο υἱὸς ἐκ τοῦ πρώτου γάμου του. Ἄν καὶ τὰ πέντε τέκνα του, ἦτοι ὁ Ἀγάπιος, ὁ Ἀντώνιος, ἡ Καλλιτίζα, ὁ Σταμάτης (ἢ Γεώργιος), ἡ Μαρία καὶ ὁ Χρυσάνθος, ἦσαν ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ γάμου του, ἢ ἂν ὁ Ἀντώνιος μόνον ἐκ τοῦ πρώτου καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἐκ τοῦ δευτέρου μετὰ τῆς Κατερινιώς, δὲν δύναμαι ν' ἀποφανθῶ. Ἡ φράσις τῶν στίχων 7 - 12 ἀφίνει μᾶλλον νὰ νοηθῇ, ὅτι μόνον ὁ Ἀντώνιος ἦτο ἐκ τοῦ πρώτου γάμου· καὶ διὰ τοῦτο ἡ μητριὰ του Αἰκατερίνη τὸν ἐξουσιοδοτεῖ ὅπως, ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν τὸν ὁποῖον θὰ κάμη μὲ τὸν Παπαδημήτην, κρατήσῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει 250 γρόσια δι' ἑαυτὸν, ἐπειδὴ εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του (στίχ. 8)· τὰ ὑπόλοιπα δὲ (ὅσα ἤθελεν μόνη = μένει στίχ. 9 - 10), ἐπειδὴ βεβαίως δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του, νὰ τὰ μοιράζῃ ὁ σινοὶρ ἀντώνιος εἰς τὰ ἐπόλοιπά (= ὑπόλοιπά) του ἀδέλφια κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὅπου ἔχει νὰ λαμβάνῃ ὁ καθεὶς (στίχ. 10 - 12). Διαστέλλει δηλ. τὸν Ἀντώνιον τῶν ἄλλων (ὄλων) ἀδελφῶν του. Ἄν δὲ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἶναι ὀρθή, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἀντώνιος εἶναι ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν. Δὲν πρέπει νὰ παρασυρῶμεθα ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ἔγγραφον ἀμείβει περὶ ἀδελφῶν καὶ οὐδεμίαν μνείαν κάμνει περὶ τοῦ ἂν οἱ ὑπόλοιποι ἀδελφοὶ εἶναι ἐτεροθαλεῖς, διότι τοῦτο προκύπτει κατ' ἀντιδιαστολὴν καὶ ἐπὶ πλέον, διότι τὰ ἀδέλφια (στίχ. 11) εἶναι πάντοτε τοιαῦτα, εἴτε εἶναι ἀμφιθαλῆ εἴτε ἐτεροθαλῆ. Εἰδικῶς δ' εἰς τὴν παρούσαν περίπτωσιν δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἡ διαστολή, διότι ἡ διανομὴ τῶν χρημάτων θὰ γίνῃ συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολήν, ἣν δίδει ἡ μητριὰ Κατερινιώ πρὸς τὸν πρόγονόν της Ἀντώνιον. Ἐπειτα πρέπει νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἡ Κατερινιώ, ἀπευθυνομένη διὰ τοῦ ἐγγράφου πρὸς τὸν Ἀντώνιον, τὸν ἀποκαλεῖ ἡ ἀφεντιγιά του (στίχ. 7 - 8), ἐπειδὴ αὐτὸν θεωρεῖ ὡς εὐρισκόμενον εἰς ἀπόστασιν ἀπ' αὐτῆς, ἐνῶ τὰ ἄλλα τέκνα τοῦ συζύγου της ἀποκαλεῖ συλλήβδην ἐπόλοιπά του ἀδέλφια (στίχ. 10 - 11), διότι τὰ θεωρεῖ κείμενα πλησιέστερον πρὸς αὐτήν, ἰδιὰ της τέκνα. Τὰ ἀνωτέρω ἔχουν σημασίαν, ὡς ἐπιτρέποντα τὴν ὑπαγωγὴν τῶν διὰ τοῦ ἐγγράφου μαρτυρουμένων πραγματικῶν περιστατικῶν εἰς ὠρισμένας ἐννόμους σχέσεις.

Τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ ἔχουν ὡς ἑξῆς: Ὁ μακαρίτης Νικόλαος Γρυπάρης, ὁ σύζυγος τῆς Κατερινιώς, εἶχεν ἐκκρεμεῖς λογαριασμοὺς μὲ τὸν Παπαδημήτην Ἀνδριώτην, ἀγνώστον ἐκ ποίας αἰτίας. Τούτους φαίνεται ὅτι δὲν εἶχεν ἐκκαθαρίσει μετ' αὐτοῦ ὅτε ἔζη. Ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ἡ Κατερινιώ δὲν ἐξουσιοδοτεῖ τὸν πρόγονόν της Ἀντώνιον, ὅπως εἰσπράξῃ παρὰ τοῦ Παπαδημήτη ὠρισμένον ποσὸν χρημάτων, ἅτινα οὗτος ὥφειλε πρὸς τὸν ἀποβιώσαντα σύζυγόν της ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένου λογαριασμοῦ ἢ γενικῶς νὰ εἰσπράξῃ παρ' αὐτοῦ ὠρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ὀφειλόμενον ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Νικόλαον Γρυπάρην, τὸν σύζυγόν της, ἀλλ' ὅπως εἰσπράξῃ χρηματικὸν ποσὸν ἀορίστως, ἐκ τοῦ ὁποῖου ὁ Ἀντώνιος θὰ ἐκράτει δι' ἑαυτὸν τὸ ὠρισμένον ποσὸν τῶν

250 γροσίων, ἅτινα τῷ ἀνῆκον δι' οὓς λόγους ἀναφέρει τὸ ἔγγραφον. Ποῖον θὰ ἦτο τὸ ὀλικὸν χρηματικὸν ποσόν, θὰ καθωρίζετο ἀφοῦ ἐλάμβανεν ὁ Ἀντώνιος ἀπὸ τὸν Παπαδημήτρην τὸν λογαριασμόν, ἥτοι ἀφοῦ ἐλογαριάζετο μὲ αὐτόν. Διὰ τοῦτο ἡ μητρὺ Κατερινιώ ἐξουσιοδοτεῖ τὸν πρόγονόν της νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τὸν παπαδημήτρη ἀνδριώτην ὅλον τὸν λογαριασμόν ὅπου ἔχει εἰς χεῖρας του (δηλ. τοῦ Παπαδημήτρη) ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας του (στίχ. 5 - 6). Ἀφοῦ δὲ λογαριασθῶν καὶ καθορισθῇ ποῖον εἶναι τὸ ὀλικὸν χρηματικὸν ποσόν ὅπερ ὀφείλει νὰ παραδώσῃ ὁ Παπαδημήτρης, ὁ Ἀντωνιὸς νὰ κρατήσῃ δι' ἑαυτὸν τὰ 250 γρόσια ὅπου εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του καὶ τὰ ὑπόλοιπα νὰ διανεῖμῃ εἰς τοὺς ἄλλους ἀδελφούς του κατὰ τὰ ὀριζόμενα. Διὰ τῆς φράσεως: νὰ παραλάβῃ ὅλον τὸν λογαριασμόν (στίχ. 4 - 5) νοεῖται νὰ κάμῃ τὸν λογαριασμόν, ὅστις μόνον μὲ τὴν συνδρομὴν καὶ τοῦ Παπαδημήτρη ἠδύνατο νὰ γίνῃ, καὶ συγχρόνως νὰ παραλάβῃ, δηλ. νὰ εἰσπράξῃ τὸ χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ἐκ τούτου θὰ προέκυπτεν ὅτι ὤφειλεν οὗτος νὰ καταβάλῃ. Τοῦτο καθίσταται σαφὲς ἐκ τῆς περαιτέρω ἐπεξηγηματικῆς καὶ ἀναποσπάστως πρὸς τὴν ἀνωτέρω συνδεδεμένης φράσεως: ἀπὸ τὰ ὅποια αὐτὰ ἄσπρα (δηλ. τοῦ λογαριασμοῦ, ὃν ἔχει ὅλην τὴν ἄδειαν νὰ παραλάβῃ κατὰ τοὺς στίχους 3 - 4) λαμβάνοντάς τα νὰ κρατήσῃ κλπ. Δὲν εἶναι δυνατόν διὰ τοῦ: ὅλον τὸν λογαριασμόν ὅπου ἔχει εἰς χεῖράς του ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας του νὰ νοητῇ ὁ λογαριασμός ὁ εὐρισκόμενος εἰς χεῖρας τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀντωνιοῦ, διότι οὗτος δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ ζωῇ, εἶναι «μακαρίτης». Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθεθῇ ὅτι τὸ ὅπου ἔχει εἶναι ἱστορικῶς ἐνεστῶς καὶ ἐπομένως ὅτι δι' αὐτοῦ νοεῖται ὁ λογαριασμός ὅστις εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀντωνιοῦ καὶ ἤδη, φυσικά, εἰς χεῖρας τῆς μητρός του, αὕτη θὰ ἐπρεπε νὰ τοῦ παράσχῃ ὅλην τὴν ἄδειαν νὰ εἰσπράξῃ ἀπὸ τὸν Παπαδημήτρη ποσὸν ὀρισμένον, ἐφ' ὅσον ὁ λογαριασμός καὶ τὸ ποσόν, εἰς ὃ ἀνέρχεται οὗτος, εἶναι ἐκ τοῦ λόγου τούτου γνωστά. Οὐδὲ δύναται τὸ ποσόν εἰς ὃ ἀνέρχεται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος λογαριασμός νὰ προσδιορίζεται ἀκριβέστερον ἐκ τῆς προσθήκης τῆς φράσεως: ἀπὸ τὰ ὅποια αὐτὰ ἄσπρα. Διότι, παρὰ τὴν προσθήκην, ὁ λογαριασμός, δηλ. τὸ ποσόν ὅπερ τοῦτο ἀντιπροσωπεύει, παραμένει πάντως ἀόριστον. Ὁρισμένον θὰ καταστῇ ἀφοῦ πάρῃ τὸν λογαριασμόν ὁ Ἀντωνιός, δηλ. ἀφοῦ λογαριασθῇ. Τούτων δοθέντων ἡ ἐξουσιοδότησις τῆς Κατερινιώς πρὸς τὸν Ἀντωνιὸν περιέχει δύο ἀδείας, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ στίχ. 4: α) νὰ κάμῃ λογαριασμόν μὲ τὸν Παπαδημήτρη καὶ νὰ εἰσπράξῃ παρ' αὐτοῦ τὰ χρήματα καὶ β) ἐκ τῶν εἰσπραχθησομένων χρημάτων νὰ κρατήσῃ αὐτὸς μὲν τὰ 250 γρόσια, τὰ δὲ ὑπόλοιπα νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τὰ ἐπίλοιπά του ἀδέλφια κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὅπου ἔχει νὰ λαμβάνῃ ὁ καθείς.

Τὰ πραγματικὰ ταῦτα περιστατικὰ συνιστοῦν κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον σχέσιν ἐντολῆς, διότι ἡ Κατερινιώ παρέχει τὴν ἐντολήν, τὴν ἄδειαν (στίχ. 3-4) εἰς τὸν Ἀντωνιὸν ὅπως παραλάβῃ τὸν λογαριασμόν καὶ ἀπὸ τὰ αὐτὰ ἄσπρα λαμβάνοντάς τα αὐτὸς μὲν νὰ κρατήσῃ γρόσια 250 καὶ τὰ ἐπόλοιπα νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τὰ ἀδέλφια του. Ὁ ὑπὲρ οὗ ὅμως τὸ ἔγγραφον Ἀντωνιὸς δὲν θεωρεῖ ἑαυτὸν ἐξησφαλισμένον μὲ τὸ συνάλ-

λαγμα τῆς ἐντολῆς. Εἶναι ἄτυπον, συνιστᾶται κοινῇ συναινέσει καὶ κρίνει ὅτι δὲν δεσμεύει ἐπαρκῶς τὴν Κατερινιώ. Ταύτην, κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, μόνον ἔγγραφον εἶναι δυνατόν νὰ δεσμεύσῃ. Δὲν φθάνει ὅμως μόνον αὐτό, διότι, ἂν εἰς αὐτὸ κυρίως ἀπέβλεπε, θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ ἐπιτύχῃ διοριζόμενος ἔγγραφως πληρεξούσιος, ἐπίτροπος, ὑπὸ τῆς Κατερινιώς, μὲ τὴν ἐντολὴν ὅπως ἐνεργήσῃ τὰς ὠρισμένας ταύτας πράξεις. Δι' αὐτὸ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐνσαρκῶνῃ αὐτὸ ὠρισμένην νομικὴν σχέσιν, κοινὴν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καὶ κατ' ἐξοχὴν δεσμεύουσας τὰ μέρη. Διὰ τοῦτο συλλαμβάνει καὶ ἐννοεῖ τὴν σχέσιν ὡς «ὑπόσχεσιν» (στίχ. 1: *ὑπόσχεται*). Ἐκ τῆς ὑποσχέσεως δὲ ταύτης δημιουργεῖται ὑποχρέωσις, ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν «ὀφειλήν», τὸ «χρέος», ὅπως ἡ ἢ Κατερινιώ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Ἀντωνιὸν νὰ παραλάβῃ τὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν Παπαδημήτρην καὶ νὰ κρατήσῃ ἐξ αὐτοῦ δι' ἑαυτὸν τὰ 250 γρόσια, διανέμων τὰ ὑπόλοιπα. Θέλει δὲ νὰ λάβῃ αὐτὰ τὰ 250 γρόσια, διότι τῷ ὀφείλονται *εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του* (στίχ. 8). Διὰ τοῦτο ἡ μητρὶς αὐτοῦ ἢ Κατερινιώ τὸ δέχεται, δηλ. παραδέχεται τὴν ὀφειλήν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰσπράξεως τοῦ λογαριασμοῦ τούτου ἀπὸ τὸν Παπαδημήτρην, δίδει τὴν ἐντολὴν εἰς τὸν Ἀντωνιόν, ὅπως, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς πρὸς αὐτὸν ὀφειλῆς, *μοιράζῃ* τὰ ὑπόλοιπα εἰς τοὺς ἀδελφούς του, διότι καὶ ὀφείλονται ἀνήκουν προφανῶς εἰς τὴν κληρονομικὴν περιουσίαν τοῦ πατρὸς των. Τοιοῦτοτρόπως ὁλόκληρος ἡ πρᾶξις ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν ὀφειλῆς ἐκ μέρους τῆς Κατερινιώς, ἣν αὕτη ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν γὰρ ἐκτίσῃ κατὰ τὸν ἐν τῷ ἔγγραφῳ ὀριζόμενον τρόπον. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τοῦ ἔγγραφου. Οὕτω καθίσταται ἰσχυρόν. Τὸ τοιοῦτο βεβαίως ἔγγραφον, ἐνσαρκῶνον τὴν ὀφειλήν, καλεῖται *ὁμολογία*. Ἀλλ' ὁ Ἀντωνιός, ὅστις οὕτως ἀντελαμβάνετο τὸ ζήτημα, ἀποφεύγει νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ὄρον αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐν Verso ἀποκαλεῖ τὸ ἔγγραφον *γράμμα* (στίχ. 1): *γράμμα ὅπου μοῦ ἔκαμε ἡ μητρὶς μου διὰ γρόσια 250*. Ὁμολογίαν ἀπροκαλύπτως ἀποκαλεῖ τὴν ὀφειλήν, ἥτις προκύπτει ἐξ ἐκκαθαρίσεως λογαριασμοῦ καὶ ἣν ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀποδώσῃ ὁ ὀφειλέτης μὲ τόκον, ὁ κάτοχος τοῦ 75 (Verso)· διότι ἐκεῖ ὁ Λούης Στάης εἶναι αὐτὸς ὁ ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ ὀφειλέτης. Εἰς τὸ παρὸν ὅμως δὲν εἶναι ἡ Κατερινιώ, εἰμὴ μόνον ἐμμέσως. Ἀμέσως εἶναι ὁ Παπαδημήτρης, ἀκόμη δὲ καὶ ὁ μακαρίτης Νικόλαος Γρουπάρης, ὃν ἡ Κατερινιώ ὡς κληρονόμος του καί, καθὼς περαιτέρω θὰ ἴδωμεν, διάδοχος εἰς τὰς ἐξουσίας του, ἐκπροσωπεῖ.

Ἡ ἀντίληψις αὕτη δὲν πρέπει νὰ φαίνεται παράδοξος, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ξενίζῃ. Διὰ νὰ τὴν ἀντιληφθῶμεν πρέπει νὰ ἀποτινάξωμεν τὰ δεσμὰ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου καὶ νὰ κινηθῶμεν ἐλεύθεροι ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ἀντιλήψεων τοῦ ἐλληνικοῦ. Κατὰ τὸ ἐλληνικὸν δίκαιον, ἀπὸ τῆς ἐλληνιστικῆς κυρίως περιόδου, τὸ δάνειον καταρτίζεται ἔγγραφως· ἐνσωματοῦται εἰς τὸ ἔγγραφον. Αὐτὸ ἐνσωματώνει τὴν ὀφειλήν.

Οὕτω τὸ ἔγγραφον ἀποκτᾷ ἀξίαν ἐντελῶς αὐτοτελῇ ἐναντι τῆς causa καὶ καθίσταται ἀνεξάρτητον αὐτῆς. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον καταρτιζομένη ἡ σύμβασις δανείου καθίστα-

ται πρόσφορος, ὅπως καλύψη παντὸς εἶδους συμβάσεις, ἥτοι συμβάσεις ἐκ ποικίλων αἰτιῶν, οἷον διατροφῆς, ὑποσχέσεως δωρεᾶς καὶ ἄλλας. Βλέπε: V. ARANGIO-RUIZ, *Lineamenti del sistema contrattuale nel diritto dei papiri*, Milano 1927, σελ. 57 ἐπ. Ἀπόδειξιν διὰ τὸ δίκαιον ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐν Σίφνῳ ἀποτελεῖ τὸ παρὸν ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Κατερινιώ ἀναγνωρίζει ὅτι ὀφείλει εἰς τὸν Ἀντωνιὸν 250 γρόσια ὅπου εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του καὶ τοῦ δίδει τὴν ἄδειαν ὅπως παραλάβῃ ὅλον τὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν Παπαδημήτην καὶ ἐκ τῶν χρημάτων ἅτινα θὰ εἰσπράξῃ, νὰ κρατήσῃ αὐτὸς τὰ 250 γρόσια καὶ τὰ ὑπόλοιπα νὰ τὰ διανείμῃ. Ὑπὸ τὸν μανδύαν τῆς ὀφειλῆς ταύτης καλύπτεται ἐντολή, ἣν δίδει πρὸς τὸν Ἀντωνιόν, ὅπως παραλάβῃ τὸν λογαριασμὸν κλπ. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως περίεργον γεγονός, ὅτι ὁ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ, *Πρόχειρον Νομικόν*, ἐκδιδόμενον ὑπὸ E. Ταπεινοῦ καὶ K. Βασιλειάδου, Κωνσταντινούπολις 1887, εἰς τὸ ἐγχειρίδιον αὐτοῦ τοῦτο τὸ ἀναγόμενον εἰς τὰ ἔτη 1749 - 1795, ἐνῶ ἀφιερώνει ἰδιαίτερον κεφάλαιον, τὸ ΚΕ' (σελ. 206), εἰς τὸ δάνειον καὶ διὰ μακρῶν σχετικῶς πραγματεύεται περὶ αὐτοῦ, ἐν ΚΣΤ' (σελ. 209) ἰδιαιτέρως πραγματεύεται περὶ ὁμολογιῶν ὀρίζων ὅτι: *Ἡ ὁμολογία Ἑλληνιστὶ λέγεται συμβόλαιον, καὶ εἶναι μία συμφωνία καὶ καταγραφὴ τῶν συμφωνηθέντων εἰς δάνεια ἄσπρα, ἢ καὶ ἄλλα πράγματα· διότι ἡ συμφωνία καὶ ὁ συμβιβασμὸς τῶν δύο προσώπων λέγεται συμβολή· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ὁμολογία λέγεται συμβόλαιον. Τί ἄλλο τὸν ὠθεῖ, ἀφοῦ ὠμίλησεν ἤδη περὶ δανείου, καὶ ὁμίσῃ μετὰ ταῦτα καὶ περὶ ὁμολογίας, ἥτις εἶναι ἡ καταγραφὴ τῶν ἄσπρων εἰς δάνεια, ἀλλὰ, καθὼς συμφωνία, λέγεται συμβόλαιον, εἰ μὴ ἡ ἀντίληψις ἡ κοινῶς κρατοῦσα, ὅτι ἡ ὁμολογία δημιουργεῖ ὑποχρέωσιν δεσμευτικὴν καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀνεξάρτητον τῆς causa, ἥτις κούπτεται κάτωθεν αὐτῆς;*

Τὸ παρὸν ἔγγραφον ἀποτελεῖ καὶ νέαν ἀπόδειξιν, προστιθεμένην, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὰ προηγούμενα ἔγγραφα 69 - 71, περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης ἐν Σίφνῳ. Διότι κανονικῶς ὁ Ἀντωνιὸς καὶ οἱ ἀδελφοί του, ὡς τέκνα τοῦ Νικολάου Γρυπάρη καὶ ἐπομένως κληρονόμοι του, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσουν αὐτοὶ τὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν Παπαδημήτην, χωρὶς τὴν παρέμβασιν τῆς μητροιᾶς καὶ μητρὸς των καὶ τὴν ἐξουσιοδότησίν της, τὴν ἄδειάν της, καὶ νὰ διανείμουν τὸ ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ χρηματικὸν ποσόν. Δὲν γίνεται ὅμως τοῦτο. Ἡ Κατερινιώ, ὡς ἐὰν ἀνῆκον τὰ πάντα εἰς αὐτήν, κυριαρχικῶς δικαίῳ ὀρίζει αὐτὴ τὴν θὰ γίνῃ ὁ λογαριασμὸς, ὃν ὁ σύζυγός της εἶχε μὲ τὸν Παπαδημήτην. Τὰ τέκνα της δὲ οὐδεμίαν ἀντίρρησην φαίνεται νὰ ἔχουν εἰς αὐτό. Καὶ ἐπὶ πλέον, διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ὁ Ἀντωνιὸς νὰ παραλάβῃ τὸν λογαριασμὸν αὐτὸν ἀπὸ τὸν Παπαδημήτην καὶ τὰ ἄσπρα, χρειάζεται τὴν ἄδειαν τῆς μητροιᾶς του, ὅπερ σημαίνει ὅτι καὶ ὁ Παπαδημήτης θὰ ἠρνεῖτο νὰ τὸν παραδώσῃ χωρὶς τὴν ἄδειαν τῆς Κατερινιώς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀντωνιὸς εἶναι προγονός της καί, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὰ ὑπόλοιπα ἀδέλφια του εἶναι τέκνα ἰδικά της ἐκ τοῦ μετὰ τοῦ Νικολάου Γρυπάρη γάμου της, ἀναγκαίως προκύπτει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ οἰκογένεια Ν.

Γρυπάρη από απόψεως περιουσιακῆς ἐτέλει ἐν οἰκογενειακῇ κοινοκτημοσύνῃ, ἣς, ἐφ' ὅσον ἔζη, προΐστατο οὗτος καὶ ὅτι αὕτη συνεχίζετο καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του, ἔστω καὶ ἂν εἶχεν ἐκ δύο διαφόρων γάμων τέκνα. Ἐπίσης ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του ἐχειρίζετο ταύτην ἡ χήρα σύζυγός του, ἣτις καὶ ἐνεργεῖ διὰ τοῦ παρόντος προᾶξιν διανομῆς (βλέπε εἰσαγωγὴν εἰς 69 - 71) καὶ μάλιστα μέσφ τοῦ προγονοῦ της Ἀντωνιοῦ, ὅστις, ἂν καλῶς κρίνω, πρέπει νὰ ᾔτο ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ἀδιαφόρως ἂν ἐτεροθαλῶν.

Τὸ ἔγγραφον εἶναι ἰδιωτικόν. Τὸ συνέταξεν ὁ Δημήτριος Ποτητάκης, ὅστις ὑπογράφει καὶ ὡς μάρτυς (στίχ. 22 - 23). Τοῦτο ὅμως ὑπογράφουν καὶ ἄλλοι τρεῖς μάρτυρες (στίχ. 15 - 17). Ἀντὶ τῆς ἀγραμμάτου, προφανῶς, Κατερινιώς, ὑπογράφει κατὰ ρητὴν, ὡς σημειοῦται, ἐντολὴν της ὁ Κωνσταντῖνος Μάτζας (στίχ. 18 - 21), χρησιμεύων ἐπίσης ὡς μάρτυς. Ὁ αὐτός, κατὰ τὴν σημείωσιν τῆς δευτέρας σελίδος (στίχ. 1 - 3), φέρεται καταβάλλων, ἐν περίπου ἔτος μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος, ἔναντι τῶν ὅσων εἶχε λαμβάνειν ὁ Ἀντωνιὸς Γρυπάρης, γρόσια 220. Ὑπὸ ποίαν ἰδιότητα πράττει τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ ὀρίσω. Πάντως καὶ ἡ σημείωσις αὕτη ἐπιρρωννύει ὅσα ἀνωτέρω ἀναπτύσσω περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἔγγραφου καὶ τοῦ νομικοῦ τὸν χαρακτηρισμοῦ. Ὅπως ἐπίσης τὴν ἐπιρρωννύει καὶ τὸ ὅτι σημειοῦται ἡ λήψις τῶν 220 γροσίων ἔναντι τῶν ὀφειλομένων, ἣτις ἦτο ἀναγκαία προκειμένου περὶ ὁμολογίας, δι' αἷς λόγους ἐκθέτω καὶ ἐν 62.

- 1 ἡ δὲ διὰ τοῦ παρόντος γίνεται δὴλον ὅτι ὑπόκειται τὸ κατε-
- 2 ρινιὸ σύζυγός τοῦ μακαρίτου νεοτάτου γρυπάρη νὰ
- 3 παραδώσῃ τοῦ σινιὸς ἀντωνιοῦ προγονοῦ της ὅλην τὴν
- 4 ἄδειαν νὰ παραλάβῃ ἀπὸ τῶν Παιδαδημήτρη ἀ-
- 5 δριώτην ὅλον τὸν λογαριασμόν ὅπου ἔχει εἰς χει-
- 6 ράς του ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας του ἀπὸ τὰ ὅποια αὐ-
- 7 τὰ ἄσπρα λαμβάνοντάς τα νὰ κρατήσῃ ἡ ἀφεν-
- 8 τριά του ὅπου εἶναι ἀπὸ τῆς μητέρας του γρόσια δια-
- 9 κόσια πενήντα ἦτοι 250: καὶ ὅσα ἤθελεν
- 10 μείνει⁽¹⁾ νὰ τὰ μοιράζῃ ὁ σινιὸς ἀντωνιὸς εἰς τὰ ἐπό-
- 11 λοιπά του ἀδέλφια κατὰ τὴν ἀναλογίαν ὅπου
- 12 ἔχει νὰ λαμβάνῃ ὁ καθείς. καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐγέ-
- 13 γονε τὸ παρὸν ὑπογεγραμμένον ἀπὸ ἀξιοπύ-
- 14 στων μαρτύρων. καὶ εἰς ἀσφάλειαν. 1776: Ἰουλίον: 12 σίφνος

2^a X. 15=ὁ οἰκονόμος σίφνον μαρτυροῦ

3^a X. 16=ἀπόστολος μέγας μαρτυροῦ

4^a X. 17=Λεονάρδος υἱὸς δεπαστας μάρτυς

5^a X. 18=κωνσταντῖνος μάτζας βαλμένος

19 ἀπὸ τὴν κυρὰ κατερι-

